

SÁGA JEDNOHO STOLETÍ - DÍL PRVNÍ

Carmen Kornová

PROSTOR

Dcery nové doby

Carmen Kornová
Dcery nové doby

PROSTOR

Carmen Kornová

Dcery nové doby

přeložila Zlata Kufnerová

PROSTOR | PRAHA | 2019

Originally published under the title TÖCHTER EINER NEUEN ZEIT

Copyright © 2016 by Rowohlt Verlag GmbH, Reinbek bei Hamburg

Czech edition © PROSTOR, 2019

Translation © Zlata Kufnerová, 2019

ISBN 978-80-7260-436-4

BŘEZEN 1919

Henny zvedla hlavu a naslouchala. Ze dvora k ní do druhého poschodí doléhal jakýsi toužebný zvuk, připomínající zvonění nebo kosí zpěv. Vzpomněla si na soboty svého dětství. Letní soboty. Třpyt dešťové vody v kádi. Bílý rybíz, který směla trhat z keřů u zadní zdi dvora. Vůně koláče, který matka pekla v troubě na neděli. Otec, jenž právě přišel z kanceláře a tiše si pískal, zatímco si povoloval kravatu a rozepínal horní knoflíček u košile.

Henny přistoupila k oknu, otevřela je a naslouchala zvuku, který v ní všechny tyto obrazy vyvolal. Vrzání staré houpačky.

Bylo ještě daleko do léta. Malý chlapec dole na houpačce měl kamaše z hrubé příze a krátký kabátek, obloha byla šedivá, keře ještě holé. Na pastvině však už vyrážely první kočičky, na okraji louky kvetly bledule a také světlo vypadalo nadějněji než před několika dny. Temné zimní měsíce pomínuly a s nimi i temná válečná léta.

„Jsi pořád ještě v košilce, dítě, a stojíš v tom studeném vzduchu.“ Henny se otočila k matce, která přišla do kuchyně a nyní přistoupila k oknu vedle ní. „Ještě není ani osm hodin, a Lüderka už nechá toho malého kluka na dvoře.“ Else Godhusenová vrtěla hlavou. „A ty sebou hoď, ještě mám v kotli horkou vodu, naliju ti ji do umývadla.“

Malý chlapec seskočil z houpačky a zmizel Henny z očí. Nejspíš šel do domu sklepem. Houpačka se ještě chvíli kývala. Henny se odvrátila od okna k umývadlu, nechala natéct studenou vodu do horké a zatáhla bílý bavlněný závěs, jehož dřekovaná výšivka se vznášela těsně nad linoleem. Na kovové tyči

se posunovaly kroužky a bílá tkanina vytvářela uprostřed kuchyně malý uzavřený prostor.

Kovové tyče tam umístil otec krátce před Hennyinými dvanáctými narozeninami. „To děvče potřebuje trochu soukromí, vyvíjí se,“ prohlásil Heinrich Godhusen. „Už nejde, aby tu takhle stála a my se dívali, jak se myje.“ Včera bylo Henny devatenáct a její otec je už několik let po smrti. Padl ve světové válce.

Henny si svlékla košili a sáhla po fialkovém mýdle na misce. Žádné drsné válečné mýdlo, v němž nebyl tuk a do něhož semleli všechno, co se našlo, až po cihlářskou hlínu. To drahocenné mýdlo ponořila do vody a nechala je nábožně klouzat z dlaně do dlaně tak dlouho, až vznikla pěna. Pak se Henny začala mýt od hlavy až k patě.

„Voní to v celé kuchyni,“ prohodila matka s hrdostí dárce. To fialkové mýdlo položila na stolek k dárkům. Vedle kufříku pro porodní asistentku z druhé ruky, který však byl ještě zachovalý. Else Godhusenová dokonce obětovala margarín, aby jeho tmavou kůži vyleštila. „Budoucí porodní asistentce,“ pravila. „To je lepší než zdravotní sestra. Jak by byl tvůj otec pyšný.“

Matka a dcera mu to chtěly rozmluvit, když chtěl ve svých osmatřiceti letech tak ukvapeně a dobrovolně jít do války. „Nehraj si na hrdinu,“ řekla mu Else. Jenže Heinrich Godhusen už byl uchvácen vlasteneckým opojením ze srpna roku 1914. Zamával kloboukem. Ne tím tvrdým, ale lehkým slaměným bujaře zamával. *At žije Německo. At žije císař.* Vyhrávala dechovka, z hlavní pušek trčely květiny.

Vytáhl do války, zemřel, pohřben je v mazurské zemi. Druhý prapor domobrany byl už v září na východní frontě. „Ta válka je učiněné peklo,“ napsal Heinrich Else. Ale o tom Henny nevěděla.

„Käthe vypadala, že ti ten kufřík závidí,“ poznamenala Else Godhusenová. „Jsem zvědavá, s jakým rancem se objeví na klinice Finkenau ona. Že tu Käthe vůbec přijali, vždyť je často tak nedbalá. Hned jsem si všimla, že ani nemá čisté nehty.“

„Mami, přestaň,“ ozvala se Henny za závěsem. Její nejmilejší kamarádka z dětství váhala, zda se má taky přihlásit do učení. Stát se porodní asistentkou na klinice Finkenau, kterou už

pět let všichni pokládají za jednu z nejlepších porodnic v celé zemi, připadalo sociální pracovníci Käthe příliš ctižádostivé.

„Znáš Käthe od jejích šesti let, ale někdy mám dojem, že ji nesnášíš.“ Henny sáhla po košili, kterou předtím hodila na tyč.

„Můžeš klidně vyjít ven nahá. Před vlastní matkou se snad nebudeš stydět a v kuchyni je teplo.“

Henny odsunula závěs ke straně a objevila se v košili. „Slyšelas, co jsem řekla?“

„Nepřinesla jsem snad ze sklepa poslední tátovu láhev rýnského vína, abych ji s tebou a s Käthe vypila?“

„Teď ji dovedeš vystát?“

Hennyina matka s odpovědí chvíli otálela. „Käthe dokázu vystát,“ odpověděla konečně, „jenže ty jsi prostě chytřejší.“

„Tvoje matka je dost posedlá,“ říkala včera večer Käthe, když se u domovních dveří loučila s Henny. „K její politické zatvřelosti se už vůbec nebudu vyjadřovat.“

Zpočátku to byla veselá večerní oslava narozenin. Vyprázdnily láhev a popíjely sekt, který už byl příliš starý a ztmavlý. Připíjely na Henny a jejího otce, ať odpočívá v pokoji, pak si přitřukly na budoucnost a na práci porodní asistentky. K tomu jedly chlebičky s nakrájenou cibulí a kyselými okurkami, které Else našla mezi prázdnými zavařovacími sklenicemi.

„Jednou jsme si s Heinrichem objednali v ústřicovém baru Cölln's silný hovězí vývar s pravými zlatými lístečky,“ vychloubala se Else. „Ústřice tvůj otec neměl rád, příliš mu připomínaly ryby.“

„Zlato v polévce,“ vrtěla Käthe hlavou. „V hotelu Reichshof mají francouzské dortíky s růžovou polevou a mandlemi v cukru. Ty se taky lesknou. Ale dostanou se jen bez lístků.“

„Tys byla vždycky na sladké.“ Hennyina matka zněla uraženě, ráda by v té předválečné době zůstala déle. „Zvláštní, že se už zase smí podávat francouzské zákusky, když jsme ještě nedávno válčili s Francouzi. Co jsi vůbec v Reichshofu dělala, Käthe?“

„Jako zákusek bude mramorová bábovka,“ vyhrkla rychle Henny, aby rozhovor odvedla z nebezpečné oblasti.

„Jen docela malá. Suroviny nestačily na velkou formu. Takhle to je pro Käthe jen na ochutnání.“

„Pak se toho radši nedotkneme,“ navrhla Käthe. „Jinak to v člověku vzbudí jen lítost.“

Else Godhusenové ten sekt možná neprospěl. Právě jemu však Henny přičítala, že se matka dala do zpěvu a spustila právě tuto píseň.

*Svobodný německý Rýn, ten není k dostání,
i když po něm teď křičí jak chtějí havrani.*

„Ta válka byla zločin,“ ozvala se Käthe do druhého verše. „Ke škodě všech národů. A císař je lump.“

„Bylo v tom taky hodně statečnosti. U mě v kuchyni nepovede žádné komunistické řeči, Käthe.“

A právě to byl ten okamžik, kdy se atmosféra večera změnila.

Když pak šla Käthe těch pár kroků do bytu v Humboldtově ulici, kde bydlela sama s rodiči, poté co zemřeli malí bratři, začala Henny chvíli toužit po vlastním pokoji. Po pokoji bez všudypřítomnosti své matky.

Henny a Käthe vyrůstaly tak, že každá z nich viděla oknem na dům té druhé. Hennyini rodiče se přestěhovali do čtyřpatrového rohového domu ve čtvrti Uhlenhorst nedaleko Barmbecku krátce předtím, než šla Henny poprvé do školy. Dítě s černými copy a zástěrkou nakřivo zahlédla už na své první cestě do školy, Käthe měla v ruce kornout s bonbony, stejně jako Henny. Ze školní brašny každé visel hadřík na utírání břídlícové tabulky. Hadříky vlály, copy vlály. Černé copy. Světlé copy. Bouřlivý den.

„Podívej se, jak má nedbale uvázanou zástěrku,“ upozornila Else Godhusenová. Už tenkrát ji ostře sledovala a byla k ní nevlídná.

Než šla matka včera večer spát, ještě Henny navzdory nahlas zazpívala tři dlouhé strofy té proklaté písně a tu pronásledoval poslední verš ještě ve spánku.

Dokud kosti i posledního muže vlny nepohřbí.

Nemilosrdně dlouho v ní zněl a definitivně jej vypudilo až skřípání houpačky.

Henny si oblékla světlešedý kostým, který jí Else přešila z otcova obleku, bílou halenku se sámečky, vklouzla do svátečních bot a zašněrovala je.

„Pěkně se uprav,“ připomněla jí Else. „A pak si ještě užiješ svobodu. Ale v poledne ať jsi zase tady.“

Henny vtiskla matce letmý polibek na tvář a zavřela za sebou dveře. Dole na ulici se zastavila, vzhlédla k druhému poschodí a zamávala Else, která jako vždycky stála u okna. Pak se ohnula a znovu si zašněrovala černou botku.

Ve výkladní skříni obchodu Salamander uviděla lodičky. Z měkké kůže. Možná by si je mohla k začátku svého učení ve Finkenau dopřát. Aby se jí do nového života dobře běželo. Pryč od Else.

„Na šťastný začátek,“ řekla Käthe včera večer a zvedla zatátou pěst, zatímco Henny stála ve dveřích domu a dívala se za ní. Jako děti potřebovaly šest až osm velkých skoků od Hennyina domu na rohu Schubertovy ulice ke Käthinu domu v Humboldtově, který byl přesně naproti. Käthe nešla, ale odvážně skákala.

Vlastní pokoj. Dveře, které se dají zamknout. Ze svého platu zdravotní sestry si to mohla dovolit. Else však nechtěla ani slyšet, že by se odstěhovala. Už pouhý odchod z ložnice rodičů, kde od začátku války spávala na otcově polovině místo na skládacím lůžku svého dětství, byl zkouškou osobní odvahy.

Henny se nastěhovala do malého obývacího pokoje, který čekal celý nablýskaný na významnější příležitosti a kde spala na pohovce, než jí matka konečně dovolila přinést si do obýváku skládací postel z půdy. To se stalo minulou zimu a od té doby klíč od pokoje nebyl k nalezení.

Když ráno poslouchala vrzání houpačky, vzpomněla si ještě na jinou věc. Na mrtvého čmeláka, kterého jednou našla na dvoře. Malou Henny udivilo, že mohou čmeláci v létě hynout. Její otec čmeláka vzal, položil si ho na velkou dlaň a donesl na louku, kde ho pohřbil.

Ten citlivý otec, který byl vtažen do šílenství téhle války. *Hrad přepevný jest Pán Bůh náš*, zpíval si před holením

poslední den, kdy byl doma. Jak velice Heinrich Godhusen své dceři chyběl.

„Budeš si muset důkladně vydrhnout pracky kartáčem, když se učíš na porodní asistentku,“ připomněl Karl Laboe s pohledem upřeným na dceřiny ruce.

„Čisté ruce zvládnou,“ ujistila ho Käthe. Nabrala do dlaní vodu a chrstla si ji do obličeje. Všechno ostatní odložila na později, až bude starý za rohem.

„Jenže mně to připadá povrchní, jako když se myje kočka.“

„Já chodím radši do lázní, než bych snášela na svém těle tvoje smyslné pohledy.“

„Nebud' drzá, Käthe. Pořád tě ještě živíme a to se jen tak nezmění ani při učení na porodní asistentku.“ Karl Laboe se dlaněmi opřel o desku kuchyňského stolu a zvedl se z pohovky. Nohu měl ochrnutou od pracovního úrazu v loděnici, ale právě ta noha ho uchránila před válečnou službou. Třebaže život zde na domácí frontě taky nebyl žádný med. Nic k žrádлу a dvě ženské na krku.

„Tvá matka přijde pozdě. Má novou práci. U fajnovejch lidí ve Fährstrasse. Tam teď chodí uklízet.“

„Já vím. Někdy se taky trochu projdi.“

„Starej člověk není žádnéj rychlík,“ odpověděl Karl Laboe a chopil se hole, která stála opřená o hranu stolu.

Když Käthe zaslechla, že se dveře bytu zavřely, zhluboka si oddechla. Kdyby šla do továrny, mohla by si rychleji dopřát něco vlastního. Teď jí to učení potrvá nekonečné dva roky. Ale to je jedno. Henny měla pravdu. Kdy by se k tomu měla odvážit, ne-li teď v devatenácti? Proč byl otec pořád jen proti tomu, že z jediného dítěte, které mu zůstalo, něco bude?

Svlékla se a ještě jednou se začala mýt. Voda v umývadle byla už dávno studená a mýdlo drsné, jako kdyby v dlaních obracela pemzu.

„To je dobře, že se chceš něčím stát,“ pochválil ji Rudi, chlapec, s nímž se v lednu seznámila v Dělnické mládeži. Rudi s tmavými kudrnami, který se učil sazečem v redakci listu *Hamburger Echo*. O půl roku mladší než ona. Neustále jí

předčítal básně. Vlastně ne neustále, ale během dvou měsíců to bylo nejméně čtyřikrát. Bylo by prima, kdyby jí dnes předčítal popáté, když si pochutnávali na dortíku v kavárně hotelu Reichshof. Käthe se raději ani neptala, kde vzal Rudi na takovou výstřednost peníze.

Lina vytáhla ze skříně velké prostěradlo, na němž byly vyšité matčiny iniciály. Jeden z mála dobrých kusů, které nezmizely na černém trhu, ale přece to v té zimě, kdy byly jen tuříny, nestačilo k tomu, aby se zachránili všichni čtyři. Otec zemřel dva dny před Vánoce 1916, matka hned poté v lednu. Na úmrtní listy napsal starý domácí lékař *srdeční slabost*, což byl velký eufemismus. Lud, jemuž bylo tenkrát právě patnáct let, byl zoufalý a snažil se potlačovat myšlenku, že rodiče zemřeli hladem, aby dětem zajistili přežití.

Petersovi čekali na děti řadu let, bylo jim už přes čtyřicet, když se v roce 1899 narodila Lina a o dva roky později přišel na svět Lud. Otec s matkou milovali Karolinu i Ludwiga nade vše a taky se pro ně obětovali. Myšlenka, jakou lze sotva unést. A Lud tím trpěl ještě mnohem víc než ona.

Lina se otrásla, jako by se tak mohla zbavit svých myšlenek, a otevřela dveře do komůrky vedle kuchyně, v níž její bratr vybudoval sprchu. Možná by spíš měl dělat něco rukama než se učit na obchodníka. Lud se chtěl stát obchodníkem, protože jím byl i jeho otec. Vynaložil veškerou námahu, aby něco uchoval. Ale proč? Vždyť to byly jen vzpomínky na minulost.

Lina se svlékla, šaty odložila na stoličku a stoupla si pod sprchu. Zpočátku voda jen kapala. Lud totiž vodovodní přípojku z kuchyně protáhl skrz stěnu do bývalé spižírny. Nebylo to ideální řešení, ale pořád lepší než používat umývadlo; a žádné potraviny v té spižírně stejně už nebyly. Ta trocha jídla, kterou měli v zásobě, se totiž vešla do kredence v kuchyni a na okenní parapet.

Mýdlo bylo drsné, zato teď už tekla voda. Lina si umyla hůsť kůži a pak se drhla dosucha, až celá zrudla. Podívala se na svůj oděv. Je hloupé nosit korzet, když si může na těle snadno

spočítat každé žebro. Bohatě stačí, když si přes volné šaty vezme pásek.

Během druhého válečného léta učitel kreslení své zákyně vyzýval, aby už nenosily těsné šaty, které brání v chůzi. *Kostice* pokládal za nemravné slovo. Byl to obdivovatel Alfreda Lichtwarka a stoupenec reformní pedagogiky a šestnáctiletá Lina se do tohoto mladého učitele kreslení nesmírně zamilovala. Později se dozvěděla, že padl ve Francii, v zemi, kde chtěl žít.

Pocit lásky k tomuto muži v ní zůstal, stejně jako záměr absolvovat seminář pro učitelky vyššího stupně, aby později ve školství své země dokázala něco změnit. Dalo se uvažovat o tom, že taky stará pedagogika nese vinu za tu strašnou válku? Protože vychovala vojsko poddaných?

Ještě během posledních válečných dní měla obavy, že Lud taky bude muset narukovat. Obchodnického uředníka u firmy Nagel & Kaemp, výrobce lodních a přístavních jeřábů, však ušetřili a do boje nemusel. Lina totiž matce slíbila, že bude o chlapce pečovat. Aspoň to se jí podařilo.

Oblékla se a korzet odnesla do kuchyně. Protože ostrý nůž už dlouho neměl co krájet, do korzetu zajel jako do másla. A Lina při vzpomínce na učitele kreslení pocítila téměř rozkoš.

Ida vykřikla. Ve svém hlase slyšela podrážděnost, ale vykřikla ještě jednou. Jestlipak se Mia konečně uráčí. Tohle nové děvče, to je paličatá ovce. Teď už z vodovodu konečně tekla horká voda; nikdo ze služebnictva totiž nedokázal přinést ze sklepa uhlí a zatopit v kamnech, takže tu musela stát a na vodu ke koupání šileně dlouho čekat.

Dívala se na své růžové prsty u nohou, které jí vykukovaly z dlouhého froté županu a leskly se na nich nehty. Všechno na ní bylo růžové už sedmnáct let.

Válka byla zlá. Nebylo dost jídla a brzy nebyly ani ty nádherné látky na šaty z Paříže a Londýna. Zнала lidi, jejichž synové padli. Jinak však sotva trpěli, dokonce ani hladem. Vždyť Bungeovi měli ty nejlepší kontakty.

Friedrich Campmann, z něhož u Berenberga vychovali bankéře, válku přežil ve zdraví. Její otec rád vidí, když se

Campmannovým záměrům vychází vstříc. Má to pro ni nějaký význam?

Ida odmítavě potřásla hlavou, i když to nikdo neviděl. Ale přece jen. Přišla paličatá ovce a podívala se na ni.

„Čekám na vodu, abych se mohla vykoupat,“ řekla Ida. „Hezky teplou. A dej tam dost smrkového oleje.“

„Nemůžete si to nachystat sama? Já mám *dost* jiný práce.“

Ida Bungeová zalapala po dechu. Od těch revolučních dní byli všichni tak nestoudní. Všechna ta pakáž. Stačilo lusknout prstem, a mamá by Miu vyhodila. Jenže to tuhle ovci zřejmě taky napadlo, a tak udělala pukrle, začala točit kohoutkem a sklonila se nad horkou vodu tekoucí do vany.

„Nech to,“ řekla Ida. „A jdi si dělat svou práci. Už teď máš hlavu rudou. Jak to, že máš ještě takovou sílu? To máte tolik jídla?“

Mia se zatvářila rozpačitě. Ještě jednou udělala pukrle a odešla. Jak je asi stará? Určitě není starší než Ida.

Ida zavřela kohoutek s horkou vodou a přidala studenou. Po horké vodě pleť rychleji stárne, říká matka. Ida sáhla po flakonu se smrkovým olejem a nastříkala jej do vany. Než si svlékla župan, zavřela dveře a ještě si dopřála dlouhý pohled do zrcadla. To, co viděla, bylo příliš škoda pro toho prkenného Campmanna, i když mu otec předpovídal skvělou budoucnost. Slečna Bungeová nechala svého pozorování a vstoupila do tmavozelené vody, která voněla jako dva hektary smrkového lesa.

Chvíli v ní jen tak ležela a přemýšlela o tom, jaké by to bylo, kdyby o sobě ve větší míře rozhodovala sama. Pravděpodobně by jí to poskytlo víc radosti a zbavila by se nesmírné nudy.

Henny stála dlouho pod markýzou obchodu Salamander na promenádě Jungfernstieg a dívala se do výlohy. Boty, o nichž celé týdny snila, už ve výloze neměli, a všechny ostatní byly ještě dražší. Váhala, zda má vejít dovnitř a zeptat se na vínové střevíce z měkké kůže. Možná by si ty peníze měla radši ušetřit na své chvílky svobody.

Jaro ještě ani nezačalo, a ona už se těšila na léto. Za peníze byla k mání spousta zábavy, když byla řeka Alstera tak blízko.

Najmout si kánoi s Käthe, zaplavat si na plovárně na Schwanenwiku. Poslední veselé léto zažila ve třinácti letech. Ten následující rok pak už poznamenaly obavy o mír.

Své učení v lohmühlenenské nemocnici ještě ani nedokončila, když ji povolali pracovat do lazaretu, který zřídili v budově slepecké školy v čísle 42 v ulici Finkenau.

Henny vzpomínala na den, kdy zdravotní sestry doprovázely raněné vojáky schopné chůze ven na skupinové fotografování. Jen pár z nich bylo v uniformě, ostatní měli bílé nemocniční košile a k tomu polní čepice prostých vojáků.

Henny stála za fotografem a přes tu skupinu se dívala k porodnici stojící na protější straně ulice, kde z hlavního vchodu právě vycházela žena a nesla v náruči uzlíček, v němž byl nový človíček.

V té chvíli si Henny uvědomila, že patří tam. Už nechtěla být zdravotní sestrou, ale porodní asistentkou. Měla v sobě velkou touhu po novém životě, protože v lazaretu se denně dívala na spoustu bídy a utrpení.

Loni v listopadu pak bylo konečně po válce a ona si zažádala na klinice Finkenau o učednické místo. Else její snahu podporovala, třebaže Hennyin dosavadní výdělek nyní v domácí pokladně chyběl.

Než mohla Henny přejít promenádu Jungfernstieg, aby se dostala k Alsteře, musela počkat, až přejedou povozy, kočáry a motorová vozidla. Stromky, které tuto stranu ulice lemovaly, se už začínaly zelenat, šedá obloha konečně ukázala modř a ve stromech štěbetali vrabci.

Trochu se projít. Sníst Elsin oběd z jednoho hrnce. Pak zajít naproti ke Käthe a podívat se, jak tráví jeden z posledních volných dní ona. Neříkala snad, že se setká s Rudim o jeho polední přestávce?

Henny doslova hořela touhou ho poznat. Käthe se tenhle chlapec, s nímž se seznámila v lednu, zřejmě velice líbil. Věnovala hodně času tomu, aby svého prince představila. *Zamilovat se*. Totéž měla na svém seznamu přání taky Henny.

—

Drobné bílé zákusky, které si Käthe vybrala, zdobily stříbrné perličky, ale ráda by ochutnala ještě jeden ze světle zelených, které krásily malé cukrové fialky. Rudi se však zatvářil nejistě, možná neměl v peněžence dostatečný obnos.

Seděli pod jedním z velkých lustrů, které v kavárně hotelu Reichshof uklidňovaly svým leskem. Bylo tak příjemné pobývat na světlé straně života s dezertní vidličkou v ruce, Käthe ji však ještě jednou odložila stranou, vzala stříbrnou perličku z cukrové polevy a dala si ji na jazyk. Aby si prodloužila požitek.

Rudi se napil čaje a sáhl do náprsní kapsy saka. Báseň k moučniku. Käthe se snažila předstírat zájem, ale ty verše plynuly mimo ni, myšlenky jí prchaly k matce, která právě dnes nastoupila na místo uklízečky u jednoho panstva. Vždyť je Anna živitelkou rodiny a nyní tím víc, když Käthiny peníze chybějí. Jejím otci bylo čtyřiatřicet, když v loděnici utrpěl úraz, a tak má invalidní důchod malý.

A ona tu seděla s Rudim pod lustrem. Dva mladí lidé, jimž srdce bilo vlevo, a přesto milovali přepych. Bylo to v rozporu?

Třebaže Rudi víc oceňoval poezii než přepych. Když se sklonil nad list papíru, spadl mu pramínek vlnitých vlasů do tváře a on si jej odsunul z čela. Měl útlé dlouhé dlaně. Rudi byl nejhezčí chlapec, jakého kdy Käthe potkala. A nyní by ho s tou sladkostí perličky na jazyku ráda políbila.

Při těchto myšlenkách Käthe dočista zapomněla, že chtěla ten dortík jíst pomalu, vychutnat si jej. Byl však pryč. A báseň taky.

Rudi složil list papíru a zasunul jej do kapsy. Zrak mu padl na Käthin prázdný talířek, a bylo mu líto, že jí další dortík už nemůže nabídnout.

Vzal Käthe za ruku a položil jí na dlaň poslední cukrovou perličku, která z talířku spadla, a políbil dlaň i perlu.

Idin otec seděl v přítmí své pracovny, staral se o obchody, a zejména pak o kaučuk z Amazonie.

Na trhu nebyla žádná guma. Za války zabavovali dokonce i pneumatiky z jízdních kol, aby se pokryla potřeba ve vojsku,

protože syntetické výrobky se hodily jen za určitých podmínek. Ani teď nebyly pláště na jízdní kola, a on se stále ještě nedostal ke svému dobrému brazilskému kaučuku.

Námořní blokáda německých přístavů dosud nepominula a globalizace, z níž hamburští obchodníci zbohatli, byla ta tam. Co se to jen stalo z Německa? Stačilo, jak skončil Ballin. Císař prchal, Albert Ballin si téhož dne vzal jed, protože viděl své životní dílo v troskách. A přitom to všichni byli pro císaře pouzí kramáři. Nikdo se nevyrovnal císaři, nejspíš ani Ballin. Co řekl hned na začátku války ten velký rejdař, který svou firmu Hapag rozšířil na největšího lodního dopravce světa?

Válka je hloupost, která explodovala.

Netty však nesměl přiznat, jak uvažuje. Ta totiž po císaři truchlila. On ne. Jemu bylo líto jen těch starých dobrých časů, kdy se daly ve světě snadno vydělávat peníze.

Nyní Netty zaměstnala ještě další služku a navíc jednu posluhovačku, protože obě slípky měly s péčí o všechno to haraburdí údajně příliš mnoho práce na to, aby přinesly kbelík s vodou na umytí. Carl Christian Bunge vrtěl hlavou. Kuchařka, dvě služky, jedna posluhovačka. A ještě zahradník. Řidiče nepočítal, protože ten byl nepostradatelný. Měl by snad *adlera* řídit sám?

Ida se musí s Campmannem zasnoubit. Ten voní úspěchem a penězi, na to měl Bunge nos. Pak by byla jeho náročná slečna dcera zaopatřená a on by mohl ustýlat na růžích už jen pro Netty. Netty byla rozkošná manželka, měla však rozumu asi tolik jako veverka. Ty jsou taky roztomilé.

Jeho dcera byla jiný případ. Ta měla rozum velice jasný. Avšak od té doby, co ukončila vzdělávací ústav slečny Steenbockové, už nic nedělala. Byla zcela nevytížená a rozmazlená. Příliš rozmazlená. Jenže na tom měl svůj podíl také on.

Možná si měl vytvořit ještě další oporu. Kiep nyní podnikal v lihovinách. O tom by se dalo uvažovat. Francouzi se do toho dřív nebo později opět zapojí.

Brzy spolu měli zase obědvat, Kiep a on. Naposled se tak stalo už před časem, pojedli v hotelu Atlantic a vypili láhev

sektu Feist Feldgrau, třebaže on sekt neměl právě v lásce. Tihle tloušťáci z Porýní jsou židovští patrioti. Jedním z nich byl právě hamburský Ballin. Je ho škoda.

Veverka, kterou kdysi pokřtili Antoinetta, novou posluhovačku pěkně proháněla. Co si s tou Laboeovou počít? Už podruhé přehlédla skvrny na podlaze, tentokrát na dlažbě v zimní zahradě.

Netty Bungeová ukázala do jednoho rohu, v němž zdobily černobílé teraco pestré ornamenty. Vedle jednoho květináče s palmou byla znát skvrna, která vypadala, jako by tam stála sklenice s třešňovou marmeládou, a zbyly po ní lepkavé stopy.

„Očekávám větší pečlivost. S nedbalostí u mě nepochodíte,“ pravila káravě a zdůraznila ukazovákem.

Anna Laboeová by mohla přísahat, že tam před čtvrthodinou, když zimní zahradu uklízela, žádná skvrna nebyla. Ale oni ji přece nenajali, aby odmlouvala. Dovolila si tedy jen povzdechnout, až když milostivá odešla. V domě Bungeových stačilo pracovat jen jeden den, aby člověk souhlasil s Käthinyým názorem, i když to dítě bylo podle Karla příliš levicové. Ten stále ještě věřil svým sociálním demokratům, třebaže se velmi brzy sklonili před císařem i vlastí.

Ale jak asi dopadnou ve volbách? Její dcera se velice rozčílovala, že ještě nesměla udělat křížek, když mohly ženy poprvé volit. Anna Laboeová si to rozhodně nechtěla nechat ujít a šla s Karlem volit. A on se s manželkou, která ho vedla, potě taky snadněji dostal domů.

Ta pak klečela na teracu, vytírala červenou skvrnu a nechápala, jak se tam ten lepkavý prevít dostal. Třešňová marmeláda to určitě nebyla.

O pár hodin později seděla doma u kuchyňského stolu a ani si nesvlékla kabát, ani neodložila plochý klobouček. Před ní ležely dva papírové sáčky, z nichž se kutálely bídné brambory a cibule; Anna Laboeová se na ně unaveně podívala, jako by ji nenapadlo, co s nimi. Přitom už byl čas večeře.

„Milostpánova pracovna je tak šíleně zelená, že si člověk připadá, jako by se topil v hlubokém lesním jezeře,“ prohodila,

aniž se ohlédla na Käthe, která přišla do kuchyně a naplno rozsvítila plynovou lampu.

„Tmavozelené tapety na stěnách vypadají jako bláto. K tomu hrnce s kapradinami, které stojí na sloupech. Mia říká, že to je noblesní. To je jedna ze služek, taky nová. Otírá prach a leští nábytek. To mi nedají. Já jsem byla v pracovně jen proto, že se tam převrhla váza. Všechno bylo mokré. K tomu jsem dobrá já, abych myla podlahu, záchod a vanu, ve které hodiny líhá milostivá slečna.“

Käthe se podívala na kuchyňské hodiny. Šest. A po otci ani stopa. Ten vysedával po hospodách i za jasného dne. „Tys u nich byla deset hodin?“ zeptala se.

„Ještě jsem zašla k Heilbuthovi a koupila si novou blůzu. Starou jsem už měla chatrnou. A pak ještě ke Grünhökerovi pro brambory.“

„Lesní jezero,“ opakovala Käthe. V myšlenkách se však pevně držela vany, v níž se namáčí milostivá slečna. „Vypadají tak všechny místnosti? Blátivě a s kapradím?“

„Jen ten pokoj milostpána. Kuchařka říká, že přišel před válkou k penězům díky kaučuku z Jižní Ameriky. Možná proto mu ty zelené věci tak přirostly k srdci. Kde je táta?“

„Toho jsem od dopoledne neviděla. Ale taky jsem tu moc nebyla.“

„Jen aby zase nepil. Dodnes se nesmířil s tím, že ti malí zemřeli. A k tomu ještě ta noha.“

„A jak ses s tím smířila ty?“

Anna Laboeová unaveně mávla rukou. „Já mám radost z toho, že se učíš v té porodnici. To musíš vědět, Käthe. I když to pro tebe znamená, že se musíš ještě delší dobu uskrovnit.“

„Viděla jsi tu slečnu ve vaně?“

„Krátce ano, ale to byla celá ponořená v bílé pění. Jmenuje se Ida.“

„A co dělá ta milostivá slečna kromě toho?“

Matka pokrčila rameny. „Kdes byla celý den? Sešla ses s tím chlapcem? Není pro tebe moc mladý?“

„Vždyť jsme se narodili ve stejném roce. Já v lednu a on v červenci.“

„Hlavní věc, že to je slušný chlapec,“ dodala Anna Laboeová. Käthe si sedla na židli a začala matce hladit ruce. Dočista si zapomněla svléct kabát.

„Copak se tu děje?“ ozval se Karl Laboe. „Sedíte tady v hadrech a fňukáte, ale jídlo na stole není.“

„Táhne z tebe kořalka,“ vyjela Käthe.

„Do toho ti nic není.“

„Nehádejte se,“ zasáhla matka, vstala a vytáhla ze zásuvky dva nože. Jeden položila před Käthe.

„Svlíkní si ten kabát,“ řekl Karl Laboe své ženě a posadil se na kuchyňskou židli. „A ty snad jdeš ještě s tou konvicí pro pivo, Käthe? Na oslavu dne, protože tvá matka posluhuje noblesnímu panstvu.“

„Na to ses dneska napil už dost,“ namítla Käthe, pomohla matce z kabátu a zanesla jej do předsíně. „Tak jakýpak to bylo u těch pracháčů, Annsche?“ zajímal se otec. *Annsche*. To už dlouho neslyšela. Druhý div ji čekal, když se vrátila do kuchyně. Karl Laboe se chopil nože a dal se do loupání brambor. „Abysme je ještě stihli upíct,“ vysvětlil.

Nedbalost, již Hennyina matka vytýkala Käthe, považoval Rudi Odefey za koketní a moc se mu líbila. Pokud mu na Käthe vůbec něco vadilo, pak jen to, že nesdílí jeho lásku ke slovům.

Předčítal jí jednu báseň od Anny Achmatovové.

Kolem sta let je tu nám všem. Stačila k tomu jenom hodina. Léto si předá pole s podzimem. Ze země zorané se kouřit začíná.

Käthe neprojevila pohnutí u žádného z těchto slov, zabývala se jen stříbrnými cukrovými perličkami na dortíku, který Rudiho zase stál celé jmění.

„Ta báseň se jmenuje *1. srpen 1914*,“ poznamenal. „Ale básnička, která pochází z Petrohradu, ji napsala až v roce 1916.“

Käthe přikývla a olízla si rty v naději na další sladká sousta. Rudi přesto Käthe miloval jako nikoho jiného, snad kromě své matky, která s ním však lásku k básnickému slovu bohužel rovněž nesdílela.

Rudi potřásl tmavými kučery, které byly příliš dlouhé na

to, aby se líbily starému Hansenovi, u něhož se učil sazečem. Hansen se většinou výhrůžně smál, když ho rozčlil nějaký jeho nezdar. Takže bylo v tiskárně hodně veselo.

Deník *Hamburger Echo* patřil k hlavním tiskovým orgánům zdejšího dělnictva, i když se počátkem války hbitě sehnul a poklonkoval císaři i vlasti. Lepší místo k učení by však Rudi nemohl najít. Zde byl slovům velice blízko.

Po kom jen tuhle vášeň zdědil? Po matce určitě ne. Možná po muži, jehož pozlacenou jehlici do kravaty právě nesl do zastavárny, aby získal peníze. Řetízek od hodinek už zastavil. Snad bude moct tohle dědictví, které mu matka dala ke konfirmaci, jednou opět vyplatit.

Jeho otec zmizel ještě před jeho narozením. Na jediné fotografii je slušně vypadající mladý muž v klobouku a kabátě před obrazem alpského panoramatu ve fotoateliéru.

Už jako dítě zjistil, že se narodil jako nemanželský, protože se často hrabal v zásuvce, kam matka ukládala písemnosti, a přečetl si všechno, co mu přišlo pod ruku. Víc ke čtení toho nebylo. Jedinou knížkou v domácnosti totiž byla *Píseň života* od Rudolfa Herzoga, kterou už jako desetiletý znal nazpaměť.

„Svatba se pak už nekonala,“ přiznala matka, když mu vtiskla do dlaně řetízek od hodinek, jehlici do kravaty a fotografii v krabičce na doutníky. Zda však ženich zemřel, už nevyšvětlila. Připadala mu tak rozpačitá, že by bylo těžké vynutit z ní pravdu. U toho taky zůstalo. O tomto tématu spolu už nikdy nemluvili.

Rudi vyšel nahoru po dřevěném schodišti, zastavil se v prvním poschodí přede dveřmi se skleněnou tabulkou a vyňal z kapsy saka plstěný váček. Na jehlici do kravaty moc zlata není. Naději vložil do velké perly, ale ta byla pravděpodobně jen z vosku.

Starému zastavárníkovi důvěřoval. Za řetízek k hodinkám dostal dokonce víc, než doufal. Financoval tím nejen dortík pro Käthe, ale taky bavlněný šátek pro matku a svazek básní Heinricha Heineho pro sebe.

Ten starý pán za pultem si nasadil na oko lupu a dědictví po neznámém otci zkoumal. „Je to jehlice z dublé s orientální

perlou. Je podivuhodné, že někdo použil tyhle materiály společně. Odkud to máte?“

„Je to dědictví,“ odpověděl Rudi, „stejně jako ten řetízek od hodinek, který jsem vám přinesl.“ Možná mu dělalo dobře připomenout, že kdysi patřili k úspěšné obchodnické vrstvě.

„Před válkou bývali v Hamburku podvodníci, kteří rádi předělávali kradené věci.“

Rudi zrudl. Jeho otec a podvodník?

„Ty šperky dostala matka před devatenácti lety,“ řekl upjatě.

Starý pán se na něj podíval. „Já vás nepodezírám, mladý pane. V mé profesi je však nutné přesně určit klenoty a taky lidi.“

Rudi se podíval na účtenku s nátiskem *dvacet říšských marek*, kterou starý muž položil na pult. I tentokrát dostal víc, než doufal. Možná se mu podaří Käthe odlákat z Reichshofu do pekárny Mordhorst, kde pod pultem a bez známek nabízejí *franzbrötchen*, a těch by Käthe mohla sníst místo jednoho francouzského dortíku několik.

A přitom byla tak útlá. V myšlenkách se na okamžik dostal ke vzpomínce na Käthina malá řádra, jichž se mohl dotýkat. Nedůtklivá nebyla.

„Vezmete si těch dvacet marek?“

Rudi zrudl podruhé. Přikývl a natáhl po bankovce ruku. Tím cennosti domu Odefeyových skončily.

Vzpomněl si, jak mu matka dávala po lžičkách rybí tuk. Chutnalo to odporně, ale on na to přesto vzpomínal rád, protože ta lžička rybího tuku byla pro něj dlouho symbolem lásky a bezpečí.

Lud Peters toužil po tom, aby měl opět rodinu. Otec, matka a děti. Jak to bývalo ani ne před dvěma roky. Jeho sestra Lina žádnou rodinu nezaloží, když absolvovala učitelský ústav. Tím pro ni rodina skončila, jako by vstoupila do kláštera. Učitelkám se nepovoloval sňatek, a pokud by ten zákaz porušila, ztratila by nárok na práci i na penzi. Sotva na to Lud pomyslel, nechápavě vrtěl hlavou.

Pokračování rodiny Petersů tedy spočívalo na něm. Jedinou dosud žijící blízkou příbuznou byla velice stará otcova sestra,

kteřá trávila závěr svého života v jednom dobročinném ústavu v Lübecku. Kde však najít ženu, kterou by miloval a která by s ním ochotně založila rodinu? Když se o těchto starostech zmínil Lině, nebrala ho vážně a připomínala, že je mu teprve sedmnáct. Nezačali jejich rodiče příliš pozdě, když byli tak brzy na konci svých sil?

Lud se podíval na Osterbecký kanál, v jehož vodě se odrážely poslední paprsky večerního slunce. Jaro ve vzduchu. Konečně. Na druhé straně kanálu stála továrna Nagel & Kaemp, v níž dnes opět promarnil jeden den svého života. Možná je pravda, co říkala Lina, že dělat obchodníka mu nesedí. Když však chce mít ženu a děti, musí to vydržet a postarat se o pevný základ.

Vzal to kolem plynárny a dál do Barmbecku, ještě se mu nechtělo domů, i když na něj Lina možná čeká s večeří. Šla mu na nervy, protože se smála jeho tužbám a chtěla mu vymluvit pocit viny.

Jenže jak by se jej mohl zbavit, když jídal, co mu matka s otcem denně dávali na talíř, aniž věděl, že oni *nejedí*, že právě kvůli němu a Lině zemřeli hladem?

Došel až ke staré střelnici a myslel na večer, kdy ho tady, na tomhle rohu, otec vedl za ruku a on viděl, jak z hospody vyhodili strážníka. Byla to jedna z jeho prvních vzpomínek: pevně se držel tátovy ruky a ten strážník mu připadal směšný.

V ulici Winterhuder Weg potkal mladý pár. Dívka jedla nějaké pečivo, a přesto se jí podařilo políbit chlapce, který si pak olízl rty. Chtěl si tak ještě pochutnat na jejím polibku, nebo jen olizoval lepkavé skořicové drobký? *Franzbrötchen*. Kde je mají? Lina je má ráda, před válkou je ráda jídávala. Málem se chtěl toho páru zeptat, kde tuhle dobrotu prodávají, jenže náhle pocítil takový chlad, že radši přidal do kroku, aby uprchl nejen před chladem, ale taky před osamělostí. Lud běžel, až konečně stanul před bytem po rodičích na Canalstrasse, kde žil se sestrou Linou.

Kuřřík pro porodní asistentku, který jí matka darovala k narozeninám, byl prázdný kromě jedné lahvičky s lihem, irigátoru

a smaltovaných misek na umývání, připevněných koženým řemínkem na dně kufříku. Mohlo ji taky uvést do rozpaků, že začíná výuku s kompletním vybavením, ale bez znalostí. Zítřka byl první duben, a tak jí začínal nový život. Käthe byla den ode dne neklidnější, třebaže v poslední době dostávala dostatek cukru na nervy.

Henny se Rudi líbil. Včera se s ním konečně seznámila. Pozval Käthe a ji do kavárny Vaterland na kakao, což byl jen horký sladký hnědý nápoj, ale Heinovy básně, které tam Rudi předčítal, byly laskavé. Poslední verše básně *Tiché pohyby v mé mysli* Henny recitovala s ním, čemuž se on usmál, zatímco Käthe se zamračila.

Když růži uvidíš,

řekni jí, že ji zdravím.

Před válkou byla v této kavárně u Alstery s otcem, tenkrát se ještě jmenovala Belvedere. Před začátkem války však majitel nedokázal rychle provést *očistu*, zbavit se cizích slov, protože se na každém rohu vlastenčilo. Všechno si však lidé v Hamburku vzít nenechali, i Else stále ještě říká trotuár místo chodník.

Bylo ovšem věci cti, aby se Henny nezakoukala do Rudiho. Dosud se jí žádný jiný nelíbil, jen jednou krátce jeden chlapec v lazaretu, toho však po uzdravení opět poslali na frontu a o jeho dalším osudu se už nic nedozvěděla.

Muž, který četl básně. To její otec nikdy neudělal. Henny se obávala, že o Käthině příteli příliš dlouho přemýšlí, když chodila po nemocnici, jako by si tu cestu musela vyznačit.

„Ten ranec si chceš zítřka vzít?“ ptal se Karl Laboe. „To nemáme nic lepšího než tenhle krám?“

Käthe zvedla starou matčinu látkovou nákupní tašku a prohlížela si ji.

„Vždyť je celá vyboulená od řepy a hlávek zelí, co v ní tvá matka tahala.“

Käthe užasla. Otec se najednou stará o to, jakým dojmem jeho dcera zapůsobí první den ve Finkenau? „Vždyť se dá aspoň zapnout,“ namítla.

„Podívám se, jestli nenajdu něco lepšího.“ Karl Laboe vstal a vybelhal se z kuchyně. Käthe slyšela, jak v ložnici otvírá zásuvky. Po chvíli se vrátil se svou starou aktovkou, kterou držel na hrudi jako štít.

„S ní jsem chodil den co den časně ráno do loděnice.“

Karl Laboe zněl vesele.

„Já vím, tati.“ Käthe sledovala otce téměř láskyplně. V té aktovce ze svrasklé hnědé kůže totiž nenosil o mnoho víc než jen chleba s máslem. Přesto ji to velice dojalo.

„Je trochu odřená, ale já s tím něco udělám. Musí se jen trochu natřít krémem na boty, ten ještě mám.“

Mluvila s ním snad matka? Řekla mu, že by ji měl povzbudit? Že jí jako jedinému dítěti, které přežilo záškrť, nyní náleží veškerá rodičovská péče?

Otec začal hledat ve své ševcovské krabici. Nejspíš měl dojem, že je ve vzduchu zase příliš mnoho citu.

Käthe onemocněla z dětí jako první. Bylo jí deset let, jejím bratrům šest a čtyři. Ti dva nebyli jediní, kteří v jejich čtvrti zemřeli na záškrť, Käthe se však nikdy nezbavila pocitu, že smrt těch malých chlapců zavinila, protože nemoc do rodiny přinesla. Řekl jí to snad otec? Zazlíval jí snad, že byla silnější? Karl Laboe stále ještě truchlil po synech, na které tak dlouho čekal, a ve svém smutku k ní býval často nevlídný.

„Podívej se, Käthe, jak se ta kůže krásně leskne.“

Karl Laboe dýchal na kůži a dál ji leštil hadrem z krabice, kde měl ještě tuk z dřívějších dnů.

Při tom, co aktovka měla za ta léta za sebou, už nebyla žádný skvost, ale Käthe ji přijala jako poklad. Jako otcovo vyznání lásky.

Else Godhusenová měla špatnou náladu. Včera v neděli, kdy se nepracuje, stála celý den v prádelně a vyvářela prádlo, protože ji příliš pozdě napadlo, že by si Henny měla vzít na svůj první den uniformu.

Mýdlová voda pekelně stříkala, když se v kotli začala vařit a prádlo zvedalo víko. Kopistem tomu nezabránila, a tak měla od pracího roztoku ruce samou rudou skvrnu, ale dcera

si nakonec tu čerstvě vyžehlenou sesterskou uniformu zítra vzít nechtěla.

„Aspoň bílou zástěru,“ přemlouvala ji Else, „a halenku. Čepce si brát nemusíš.“

„Půjdu tam v civilu,“ rozhodla se Henny. „Ani ostatní ženy nebudou v uniformě. Zástěru si můžu dát do kufříku.“

Matka však byla jiného názoru. Vždycky je dobré vyniknout hned na začátku. Profesor a páni lékaři by si měli její dcery povšimnout a uvědomit si, že je odbornice. Když tento argument přednesla, Henny zdvihla obočí. „Teď se tváříš jako tvůj otec,“ poznamenala Else vyčítavě.

Henny se usmála. Představila si otce, jak v reakci na nějakou domýšlivost své ženy reaguje se zdviženým obočím, přesto však vždycky laskavě.

Idealizovala si svého otce? Možná měl, protože tu už nebyl, větší šanci být milován bez výhrad. Možná byla pořád ještě tátova holčička.

„Zajdeš zítra brzy ráno pro Käthe, nebo přijde ona sem?“

„Zastavím se pro ni.“

„Ráda bych ji viděla. Snad bude taky náležitě upravená,“ prohodila Else Godhusenová a po tom zklamání měla přece jen pocit, že má poslední slovo.

Otec Idě sice nevykládal o Campmannovi nepřetržitě, ale přece jen občas utrousil slovo zasnuby, jenže ona to pokládala za předčasný aprílový žert. V srpnu jí bylo teprve osmnáct, proč tedy tak naléhal? Jistě měly být zase brzy plesy, na nichž se mohla ukázat. Campmann určitě nebyl jediný, kdo by se ucházel o její ruku. Jenže otec se choval, jako by ji chtěl naléhavě provdat.

Takové starosti ovce Mia určitě neměla. Ida tiše stála nahore na velkém schodišti a pozorovala služku, která právě dole v hale dávala tulipány do vázy. Vypadala jako řeznická dcerka. Stále dobře prokrvená.

Ida se nahnula přes zábradlí. Tam dole šlo právě o cosi jiného než o tulipány a vázy. Mia měla v ruce láhev, odkudpak asi? Přiložila si hrdlo ke rtům.

První podnět k tomu, aby se ozvala. Jako by měla Miu před něčím varovat. Mia dole pila a ona ji shora viděla. Co stále říkala mamá? *Kdopak ví, k čemu je to dobré.* Ida tu scénku pozorovala a pak vytáhla z hedvábného rukávu kapesník. Taky ten byl prvotřídní kvality s jejími iniciálami. *I. B.*

Pustila jej dolů a ten se zlehka snesl do haly služce k nohám. Když ovce Mia zvedla hlavu, milostivou slečnu už nebylo vidět. Mia přesto věděla, komu ten kapesník patří, zvedla jej tedy a jeho poselství zcela správně pochopila jako výhrůžku.

Ta chvíle byla skutečné štěstí, pomyslel si Rudi. Ruku v ruce s Käthe, rozvázná zeleň stromů, modrá obloha. Pevně se držet, říkal si Rudi, celou věčnost. Proč se jeho rodiče nevezali? Byla to příliš slabá láska?

„Chceš si mě vzít, Käthe?“

Käthe jeho ruku pustila a zastavila se. „Co tě to napadlo, Rudi, vždyť jsem právě nastoupila do učení. To je nesmysl. Žvást. Naprostý. Myslela jsem, že jsi revolucionář. To my přece nepotřebujeme.“

„Slovo *žvást* se ti zřejmě líbí.“

„Ty se mi líbíš. Ale na svatbu zapomeň.“

Na jazyku měl otázku proč, ale radši pomlčel.

Možná to byl vlastní rodinný příběh, který ho k tomu nutil.

„Ale ne kvůli tomu, že se tak sladce usmíváš na Henny jen proto, že umí nazpaměť nějakou básničku.“

„Jsi žárlivá, Käthe. To je snad nějaký revolucionářský mrav?“ Rudi se ušklíbl. Díkybohu, že ten přehnaný nárok v téhle chvíli zmizel. Nejspíš bylo opravdu příliš brzy.

„Pojďme si sednout na lavičku,“ navrhla Käthe. Ráno se objevil otec se svou aktovkou. Večer žádost o ruku. A teď Rudi ještě utrhl kytičku, která vyrostla vedle lavičky v trsu trávy. Ani neznala její jméno.

Bílé pláště vpadly do sálu jako hejno kobylek a hekticky poskakovaly od postele k posteli, i když si počínaly poněkud pomaleji než v jiné dny. V Hamburku bylo horko. Henny stála vedle jedné postele u okna, dost daleko od profesora a lékařů, stranou vrchní sestry i vedoucí porodní asistentky, a tak dobře neviděla, co se v sále děje.

Drobná paní Klünderová na jedné z předních postelí marně zvedala ruku, nepodařilo se jí na sebe upozornit. Už týden měla kontrakce, které náhle zase přestaly, a tak měla obavy, aby dítě nepřenosiла. Bílé hejno už bylo pryč. Jen pár slov ležícím ženám, které s napětím čekaly, zda se něco dozvedí ke svému případu. Tón udávala vrchní sestra, ta uváděla lékaře. Jen jeden z lékařů si tu a tam troufl porušit řád a s některou pacientkou promluvil. Byl to mladý doktor Unger. Dnes však mlčel a spěchal s ostatními.

Jedna z porodních asistentek Henny vyprávěla, jak jiné to je na pokojích soukromého oddělení. Tam je času dost. Profesor dokonce sám promačká pacientce břicho, poslouchá stetoskopem srdeční rytmus dítěte, sedne si na okraj postele, pohladí pacientce ruku a otcovsky s ní mluví. Když však slova soukromé oddělení zaslechla Käthe, viděla rudě.

To Henny měla lehčí start. Možná taky proto, že si trpělivost trénovala v každodenním soužití s matkou. Käthe to dokázala sotva snést. Doktor Unger jí říkal „chodící odmluva“. Přesto s ní dobře vycházel a taky porodní asistentky uznaly, že je Käthe statečná, ničeho se neleká, nedělá se jí špatně, když teče krev nebo je třeba utírat i jiné tekutiny.

Katetrizace nebo výplachy žaludku měla Käthe radši než přednášky ze *všeobecného lékařství* nebo ze *stavby a nápravy lidského těla, zejména ženského*. Henny měla teorii ráda, i když jí toho nosologie příliš nedávala, ale ani se svým diplomem nesměla přednášky vynechávat a věnovat se jiným úkolům.

„Není správné, že doktoři člověka vždycky jen proklepnou,“ stěžovala si jedna z žen. Ozvalo se souhlasné mručení. Některé se dívaly na Henny, protože zůstala z personálu na sále sama. Henny se však neodvažovala s názorem žen veřejně souhlasit. Dějala to jen v rozhovorech s Käthe.

Rozpacitě přejela rukou po matraci, na níž ležela jen gumová podložka. Ložní prádlo sama už předevcírem stáhla, postel však dosud nebyla nově obsazená.

V sále nastalo ticho, snad proto, že stála právě u této postele, třebaže Bertha Abichtová nezemřela na ní, nýbrž dole na porodním sále. Než se podařilo vyjmout jí placentu, vykrvácela, což byl následek slabých porodních kontrakcí. Henny to slyšela od obou porodních asistentek, které se společně s lékařem snažily matku právě narozeného dítěte zachránit. Nepodařilo se jim však vyvolat životně důležité porodní stahy ani masáží, ani vyprázdněním močového měchýře. Učivo na téma *krvácení v poporodní fázi* tak doplnil dramatický příklad ze skutečnosti. Novorozenec byl ještě v péči dětských sester, ale už brzy měl přijít manžel Berthy Abichtové s nejstarší dcerou, aby si dítě odnesli domů. Osmé.

„Je jich příliš mnoho a příliš brzy za sebou,“ konstatoval doktor Landmann, „od toho muže to je naprostá nezodpovědnost.“ Tento lékař seděl u lůžka Berthy Abichtové před začátkem porodu a naslouchal jí. Každá smrt ho zarmoutila, tato ho však navíc taky rozčílila.

Henny se při odchodu ze sálu snažila na všech jedenáct žen usmát. U drobné paní Klünderové se krátce zastavila. „Poprosím doktora Ungera, aby za vámi ještě jednou přišel,“ slíbila. Henny k němu chovala velkou důvěru, tušila však, co na to řekne. Ta mladá žena, která čekala první dítě, byla těžce podvyživená a příliš křehká. Zdálo se, že ji vlastní

tělo chce toho porodu ušetřit. Pokud však domácí lékař dobře počítal, blížila se už k dvaadvacátému týdnu těhotenství.

Když večer Käthe a Henny vycházely z kliniky, stál u dveří Rudi a na obě se zářivě usmál. „Uhlenhorstský přívoz,“ prohlásil. „Tenhle letní večer si my tři nenecháme ujít.“

Byla Käthe nadšená? Ten podnik pravděpodobně pokládala za spiklenecké místo hamburských občanů. Nejspíš by tam mnohem radši šla s Rudim sama, on si toho však zřejmě nevšiml, protože chtěl jen využít vhodnou chvíli. Rudi Odefey totiž nesmírně prahl po životě.

„Ungera jsi uchvátila,“ prozradila Käthe kamarádce cestou k Alsteře. Je nejlepší hned prozkoumat terén.

„Kdo je Unger?“ zajímal se Rudi a vedl obě k Přívozu, kde se nábřeží stáčelo.

„Jeden lékař, který se zakoukal do Henny.“

Henny rozpačitě sledovala své boty, které stále ještě nebyly z měkké kůže, ale aspoň už to v tom horku nebyly ty zimní, ale bílé sandály, které matka nosívala v létě v mírových dobách v baltském letovisku Timmendorfer Strand. „Žvást,“ řekla jen. Ale zrudla přitom.

„Mně se tohle slovo líbí z tvých i z Käthiných úst,“ reagoval Rudi. Od Käthe ho stihl zaražený pohled, od Henny tázavý. Henny to však nikdo nevysvětlil.

Nenucený Rudi šel uprostřed zavěšený do obou dívek, a jakmile zahlédl tři věže Přívozu, málem se rozpustile roztančil. Obloha už začínala rudnout blížícím se západem slunce, z koncertního pavilonu zněla hudba, v zálivu před poloostrovem kotvily desítky kánoí a kajaků. Chladný Hamburk za horkého počasí jásal na oslavu léta.

„Měla bych to oznámit doma,“ ozvala se Henny.

„Žvást,“ rozesmál se Rudi.

„Už se konečně od matky osvobod,“ radila Käthe.

Našli si místa na zahradě restaurace blízko vody a člunů, kde seděli veselí lidé, popíjeli a poslouchali hudbu, aniž by za to museli platit. Byl tu výhled na Vnější Alsteru, na jejímž

druhém konci byl Lombardský most a promenáda Jungfernstieg. Rudi objednal víno. Nějaké peníze po kapsách ještě měl.

„Hostinský z Přívozu prý jednou Vilémovi nakrájel maso na moc malé kousky. Byl nemotorný, jednu ruku měl ochrnutou,“ vysvětlovala Käthe. „To jsme dnes měly ve výuce. Je to poškození ruky po porodu koncem pánevním.“

„Komu že to maso krájel?“ ptala se Henny.

„Císaři,“ odpověděl Rudi, „ten tu přece byl. Ne tady dole mezi lidmi, ale nahoře v prvním poschodí, kde se podává *diners dansants*. Ale to už je dlouho, co tu císař byl.“

„Co je to, co podávají?“ nechápala Käthe.

„Můžeš se dobře najíst a kromě toho si taky zatančit,“ vysvětlil Rudi.

Co ten všechno nevěděl. Käthe svého Rudiho obdivovala.

„Ty mluvíš francouzsky?“ ptala se Henny.

Rudi se smíchem zavrtěl hlavou. „Nevěřila bys, co všechno se dozvíš, když sázíš noviny.“

Pozvedl sklenku s rýnským vínem, v jejíž nožce se zaleskl zbytek slunce.

Henny náhle pocítila štěstí. Rozesmála se. Smála se na Rudiho. A on na ni. Nenucený Rudi.

„Končíme,“ zasáhla Käthe. „Nedělej na mého chlapce oči.“ Jiskřila jako ta sklenka.

„Samozřejmě že ne,“ ozvala se po chvílce Henny. „Co si to o mně vlastně myslíš?“

„Käthe, dopřej nám potěšení. Ty přece víš, že jsi štěstím mého života.“

„S tím štěstím se může všechno rychle zvrátit,“ namítla Käthe.

„Žvást,“ prohodil Rudi ten večer už podruhé a něžně zastrčil Käthe volný pramen vlasů za ucho.

Poslední červeň západu slunce žbluňkla do Alstery a blížila se tma.

Campmann neustával v tlachání o tučných kapounech, smetanových omáčkách a bruselských hroznech, zatímco na talířích ležely ty ubohé plátky masa. Láhev ryzlinku z Bernkasteler

Doctor stála ve stříbrné chladicí nádobě a Friedrich Campmann horlivě naléval, neboť doufal, že Idu opije, zatímco číšníci byli přetíženi obsluhou návalu na terasách, verandách a v zahradě Přívozu.

Byl to pohledný vysoký muž se světlými vlnitými vlasy a hustým knírkem, pocházel ze zámožného domu a Dresdner Bank měla v úmyslu jmenovat ho jedním ze svých nejmladších ředitelů. To se dalo uvést v jeho prospěch. Pro Idina otce to všechno mělo velký význam, jinému by totiž nedovolil, aby si vyšel s jeho osmnáctiletou dceruškou bez náležitého doprovodu. V jednu chvíli ji napadlo, že otce nejspíš postihla obchodní katastrofa.

Ida se nudila, což nebylo tím, že byl Campmann o deset let starší. Jediný jeho šarm totiž spočíval v tom, že se jí zdál být zcela uchvácený. Jeho pochvalné řeči byly podstatně zajímavější než vzpomínky na antverpskou soukromou banku, kde před válkou začínal. Ida přesto raději tékala pohledem po lidech, než aby mu visela na rtech.

Líbil se jí mladík s tmavými kadeřemi tam na druhé straně, po němž bažily hned dvě ženy. Která z nich k němu asi patří? Ta blondýnka ve slušné bílé halence, nebo ta černovláska? Obě byly bez klobouku s vyčesanými vlasy, ale ta černovláska měla uvolněné prameny.

S tím mládencem se nejspíš výborně bavily. Ida se podívala na osmadvacetiletého Campmanna, který taky nebyl žádný stařec, ale ve srovnání s tím tmavovlasým kudrnáčem vypadal ve své strnulé důležitosti na sto let.

K mladíkovi patřila ta černovlasá dívka. Ida sledovala, jak jí uvolněný pramen vlasů zastrčil za ucho. V Idě se ozvala závist. „Ido, posloucháte mě vůbec ještě?“ zeptal se Campmann.

Bez klobouku, přemýšlela Ida. Mamá by jí nedovolila vyjít z domu bez klobouku, ledaže by šla na ples a měla diadém. Posunula si slamák s umělými třešněmi.

„Velice elegantní klobouček,“ cítil Campmann povinnost jej pochválit.

Již brzy měla nastat tma, číšníci pobíhali kolem, rozsvěcovali lampiony. Na obloze ještě zbyla trocha jasu, ač s temně

rudými okraji. Campmann měl Idu doprovodit domů ještě před setměním, na tom její matka trvala, ale k vile jejích rodičů to nebylo daleko.

Měla dojem, že dole u jednoho stolku blízko zábradlí poznala Miu. Vždyť Uhlenhorstský přívoz byl přístupný široké veřejnosti. Ida zvedla ramena, jako by se chtěla bránit, a podívala se k dolnímu stolku ještě jednou. Ne. Nebyla to Mia.

„Není vám chladno?“ zeptal se Campmann.

Ida jeho otázku ignorovala, protože jí právě běželo hlavou, jak Mia tvrdila, že ztratila služební knížku. Ida se na ni zeptala matky poté, co Miu zahlédla s láhví a co si otec stěžoval, že je v domácnosti vysoká spotřeba portského.

„Doporučila ji slečna Grämlichová,“ řekla jí matka. Tato reference jí zřejmě stačila. Každý přece věděl, že tahle stará slečna má dobré srdce pro spodinu společnosti a že se nebojí rehabilitovat ani zločince.

„Chraň se domýšlivosti, Ido,“ řekl jí otec o narozeninách, které se bohužel nijak moc neslavily. Jen oběd v úzkém kruhu v hotelu Atlantic. Místo toho dostala tuto důtku převlečenou za dobrou radu. Týkalo se to Campmanna? Nebo snad toho, že mluvila nepříznivě o služebných?

O tom, v jaké situaci přistihla Miu, od onoho březnového dne pomlčela. Proč si tu informaci nechala pro sebe? V čem by jí Mia mohla posloužit kromě svých úkolů v domácnosti? Příprava koupele a ostatní komornická pomoc už se nepočítala.

Kapesník s jejími iniciálami tenkrát ležel vypraný, vyžehlený a pečlivě složený na jejím toaletním stolku. Vedle něho stála vázička s prvními bílými a fialovými maceškami. Byl to pozdrav od Mii s něnou prosbou. Nebo to snad mělo znamenat něco jiného?

„Určitě chcete vědět, jaké úkoly na mě v Dresdner Bank čekají,“ pravil Campmann. „Je to vlastně naprosto mimořádné, že mi takovou funkci v tak raném věku svěřují.“

Ida se na něj udiveně podívala. Otec by pochopil, proč to mezi ní a Friedrichem Campmannem neklape. Vyličení průběhu tohoto večera by nejspíš stačilo.

„Asi bychom se měli pomalu chystat k odchodu, už bude

tma!“ upozornila a uvědomila si, že se vyjadřuje přesně jako Campmann. „Jistě nechcete mamá rozhněvat.“

„Mamá?“ zeptal se.

Když bájil o tlustých kapounech a bruselském hroznovém víně, vypadal tak trochu francouzsky. Zněl prostě elegantněji. Ida se přes Campmannovu hlavu usmála.

„Stal se z tebe velký chodec,“ vítala ho Lina. „Jdeš pozdě k večeri a vykládáš mi, že jsi chodil tady kolem.“ Lud a Lina seděli v tento letní večer na balkonku v prvním poschodí domu na Canalstrasse a popíjeli vodu s malinovou šťávou. Zbytek sirupu ve sklenici od marmelády objevili v nejzazším rohu kredence.

Lud otáčel sklenici v dlaních a hleděl na temnou ulici. „Hledal jsem stopy, všechna ta místa, kde jsme bývali šťastní,“ vysvětloval.

„Jsi masochista, Lude.“

„Tomu ty nerozumíš. Ty jsi vždycky zdatná a důkladná, Lino, taky ve svých citech. Všechno máš dobře uspořádané.“

„Já vím, co chci,“ vysvětlila tiše.

„Stát se slečnou učitelkou. Nebo pro mě a za mě taky slečnou studijním radou. Ty svůj život rozdáváš zdarma.“

Proč mu neřekla, že sociální demokraté chtějí celibát učitelk zrušit? V semináři se o ničem jiném nemluvalo. Jenže výmarská ústava ještě neplatila.

„Připadáš mi ztracený, bratře.“

„Mám přece tebe, Lino,“ ušklíbl se ironicky. „Mysli na to, že my dva zůstaneme sami. Jako obstarožní sourozenecký pár.“

Lina se důkladně napila vody s malinovou šťávou a v té chvíli si přála, aby to byl alkohol. Vždyť Lud neměl nejmenší tušení o její touze uprchnout ze skutečnosti, která se jí právě zmocnila, omámí se dřív, než ji dohoní smutná pravda. „To je směšné, Lude,“ namítla. „Mně je dvacet a tobě bude v listopadu osmnáct. K tomu, kdy budeme obstarožní, máme ještě světelné roky daleko.“ Snad je pravda to, co řekla. *Světelné roky daleko*. Skutečně mladá byla Lina vlastně jen během jednoho krátkého válečného léta.

„Doufejme,“ prohodil Lud. Díval se spíš zádumčivě na železné zábradlí a prázdné květináče. „Máma měla vždycky fuchsie,“ vzpomínal, „zářící červeně.“

Lina si povzdechla. „Možná seženu pár chryzantém,“ slíbila. „Ty pak vydrží až do podzimu.“

„Chryzantémy patří na hroby.“

Ozval se tichý šelest, který se nedal utajit. Lud zvedl hlavu a podíval se na sestru. Lina plakala.

Manžel Berthy Abichtové byl statný muž, který přinášel do domácnosti potřebné peníze, šetrně ji vedl, večer a o nedělích si četl v Bibli a plodil děti. Nepochyboval o tom, že to je z boží vůle. Matka jeho osmi dětí však při plnění své povinnosti zemřela. Taky z boží vůle.

Lékař, který udělal vše, aby tuto mladou ženu zachránil, viděl vcházet toho muže v černém s jeho dcerou a nejradši by ho za jeho pocit neomylnosti, který z něho čišel, praštil. Místo toho však dr. Kurt Landmann přihlížel, jak dětská sestra pokládá kojence do kočárku, jehož rukojeť držela dívka s černou páskou na rukávu.

Měl by ještě něco říct? Nebo na něj spíš zařvat? Do té bledé tváře muže s povytaženým obočím?

Manžela Berthy Abichtové nechal odejít. S nejstarší a nejmladší dcerou. Dr. Landmann se otočil a rychlým krokem spěchal chodbou, až potkal jednoho kolegu.

„Vy jste byl taky na frontě, Ungere,“ oslovil ho. „Nepřepadalo nás z toho krveprolití v lazaretech zoufalství? Nedoufali jsme snad v lepší svět, v němž bude více rozumu, až ty nemslylné bitvy konečně pomínou?“

Theo Unger na něj hleděl překvapeně. Možná tu našel nějakou spřízněnou duši, aniž to tušil. Všichni lékaři, s nimiž se potkal při obědě v kasinu, vypadali jako staří bojovníci, kteří věří na bodnutí dýkou a stýská se jim po císařské říši.

„Proč právě teď myslet na tohle?“ nechápal Unger.

„Případ Abicht,“ odpověděl dr. Landmann. „Ten chlap svou ženu přiváděl do jiného stavu, až z toho umřela, a pokud se nemýlím, pořád ještě věří, že plnil boží vůli, nikoli ďáblovu.“

„Možná bychom si spolu měli vypít sklenku?“

„Vám už láhev kouká z tašky. To jste vyplenil otcův vinný sklípek?“

„V tašce mám taky krabičku čerstvých vajec. Z matčina chovu slepic.“

„Co máte v úmyslu, drahý kolego?“

„Červené víno s vejcem a cukrem. Matka na tenhle posilující prostředek přísahá. Jen ten cukr ještě chybí.“

„A koho chcete posílit?“

„Malou Klünderovou. Už dávno měla porodit.“

„To víno mladou ženu rozhodně uvolní. Pak se možná poddá děložním stahům a přestane se pokoušet dál ovládat.“

„Je podvyživená,“ připomněl Unger.

Landmann přikývl. „Cukr vám přinesu z kuchyně soukromého oddělení,“ slíbil, „ale šéfovi nebudeme nic říkat.“

„A pokud to nepomůže, pak císařský řez?“

„V tom případě vám budu asistovat,“ slíbil Landmann.

„Takže tobě se vůbec nelíbí?“

„Přestaň mě s ním dávat dohromady, Käthe. Já se k tvému Rudimu nepřibližuju. To máš o mně tak bídné mínění?“

„Unger stojí v laboratoři a míchá červené víno s vejcem. Je to opravdu slušný člověk.“

Henny uložila poslední z nůžek zpět do zásuvky a zavřela ji. „Doktor Unger míchá červené víno s vejcem a cukrem? V laboratoři? A proč?“

„Chce to dát Klünderové. Aby ji posílil a vyvolal porod.“

„Tohle on říkal?“

„Ne tak docela, ale skoro. Mrzí mě, že jsem tak žárlivá, Henny. Já Rudiho tolik miluju a mám hrozný strach, že ho ztratím. Vždyť ty znáš básně a umíš se vybraně chovat.“

Henny si z rozpaků pohrávala s uzlem vlasů, na němž měla sponky. „A tvůj Rudi je snad princ z Arkádie?“

„Ano,“ přitakala Käthe.

„Myslela jsem, že je komunista.“

„Má levicové názory, ale ve straně ještě není.“

„Přece si nemyslíš, že by se na tebe díval pohrdavě. Neříkala

jsi mi snad, že pochází ze skrovných poměrů, jeho matka není provdaná a on vůbec nezná svého otce?“

„A co na tom?“ sykla Käthe opět zlostně. „Mluvíš jako Else Godhusenová.“

„A ty jsi ještě podrážděnější než obvykle. Pokud bych neznala pravdu, řekla bych, že jsi těhotná.“

„A ty snad víš, jak na tom jsem?“

Henny si sedla na jednu ze stoliček, které stály před skříňkami s lékařskými nástroji. „Proboha, Käthe. A jak to tedy je?“

„Jen jsem tě chtěla vylekat. Žádný strach, Rudi je opatrný. Má prezervativy.“

„A už jste spolu spali?“

„Myslíš, že si mě neváží? Že jsem ta, která je snadno k mání?“

„Já jen žasnu, že o něm takhle pochybuješ. Vždyť Rudi tě zbožňuje, i když neumíš žádnou báseň.“

„Ale umím. Jednu jsem se naučila nazpaměť. Napsal ji Goethe. Ten je přece jedním z velikánů.“

„Tak povídej,“ vyzvala ji Henny.

„Nad všemi vrchy hor klid zříš,“ začala Käthe, „ve vršcích stromů neslyšíš záchvěv či van.“

„Necítíš záchvěv či van,“ opravila ji Henny, ale v příštím okamžiku se za svou malichernost zastyděla.

„Jasně,“ reagovala Käthe, „musí to být přesně.“ Vyšla z místnosti a práskla za sebou dveřmi.

Malý Klünder přišel na svět k ránu a jásal nad ním nejen otec, který celou dobu čekal na tvrdé lavici na chodbě před porodním sálem, ale taky oba pánové, kteří mu na ten svět pomohli. Matka vyčerpáním usnula.

Unger a Landmann se vzájemně poplácali po ramenou, zatímco porodní asistentka ošetřovala novorozence.

„Teď to budeme řešit vínem a vejcem častěji,“ prohlásil Landmann, který se nenechal připravit o asistenci, třebaže nešlo o císařský řez. „Obrovsky to uvolňuje.“

„Tohle řešení bychom neměli tajit studentům,“ mínil Unger, jehož nálada prozrazovala, že si během posledních dvanácti

hodin taky sám dopřál červené víno s vejcem. „Už se těším, co tomu řekne šéf.“

„Budeme mlčet,“ rozhodl Landmann. „Žádám vás, abyste o tom pomlčel. Přece mu nebudeme servírovat své trumfy. Kromě toho si nejsem jistý, zda by se k tomu postavil kladně. Ten dovede být pěkně bez humoru. Pokud se už nerozednívá, rád bych vás pozval na sklenku do své ordinace. Uchovávám tam poslední láhev armagnacu.“

Theo Unger však odmítl. „Už jsem dost pod parou, milý kolego. Teď se potřebuju spíš vyspat. Za pár hodin zase musím nastoupit na pohotovost.“

„Tak to byste tedy měl jít do postele.“

„Byl jste za války na západní frontě?“

„Naposled v Lotrinsku. Tam jsme dostali nátěr od Američanů.“

Theo Unger přikývl. „Třeba tu láhev někdy přinesete ke mně. Mám malý byt nedaleko odtud. Matčiny slepice nám určitě přispějí vejci na omelety.“

„Vy jste vyrostl na venkově?“

„Ve Walddörferu. Otec je tam lékařem. Ty dvě slepice a kohout byly dárkem od jednoho vděčného pacienta. Krátce před válkou. Měli jsme štěstí, že matka zanechala cigaret a začala se věnovat chovu drůbeže.“

„Řekněte mi, kdy se vám to bude hodit, Ungere, a já k vám ten armagnac přinesu,“ slíbil dr. Landmann, když společně vycházeli z budovy. Na druhé straně blízkého Eilbeckského kanálu právě vycházelo slunce. Do posledního srpnového dne.

Ida ležela na proutěném lehátku na terase a poslouchala bědování matky, která byla stále ještě přesvědčená, že dáma musí mít bledou pleť, a proto nesnáší žádné opalování. V některých věcech byla mamá beznadějně staromódní. Že se Ida zvedla, nemělo nic společného s poslušnou dcerou, nýbrž s tím, že měla žízeň, zatímco obě služky měly v neděli odpoledne volno. Nebyl tedy nikdo, kdo by jí limonádu na zahradu přinesl.

Ida vešla do chladné kuchyně a užasla, když přistihla Miu, jak svírá a hltá kus dortu. Stála tu ve svých nedělních šatech

připravená k odchodu, přesto však zřejmě hladová. Mia polkla a rozkašlala se, když si dosah toho okamžiku uvědomila.

Ida dlouho přemýšlela, jak by mohla nad Miou získat vládu, moc, kterou by jí poskytl fakt, že o jejích krádežích ví. Portské z otcových zásob, pamlsky ze spižírny. Najedla se a napi-la dorůžova a baculata.

Idu dráždilo cosi zvláštního, co měla Mia na bílé halence s vysokým límečkem. Hedvábný, exoticky vypadající šátek.

„Co to je?“ zeptala se.

„Dort,“ odpověděla ještě kašlající Mia.

„Já myslím to zlatočervené, co máš kolem krku.“

„To je čínský šáteček, dala mi ho Ling.“

„Kdo je Ling?“

„Moje kamarádka. Pracuje v jedné jídelně.“

„Co to je za jídelnu?“

„Čínská restaurace.“

„Ona je Číňanka?“

Mia přikývla, ale neměla tušení, kam ji tento rozhovor zavede. Pravděpodobně k okamžitému propuštění.

„Takže se znáš s Číňany,“ řekla Ida zamyšleně.

„Ta jídelna patří otci Ling. Je ve Schmuckstrasse.“

„Nikdy jsem o tom neslyšela. Kde to je?“

„Ve čtvrti St. Pauli. Nedaleko Reeperbahnu.“ O tom milostivá slečna už snad slyšela.

„Ty tedy znáš Číňany, kteří mají restauraci blízko Reeperbahnu,“ opakovala Ida. „A tam býváš, když máš volno?“

„Ne vždycky. Někdy se procházíme podél přístavu nebo se projíždíme v parním člunu.“

„Ty nenavštěvuješ svou rodinu?“

„Ale jo, taky. Svou sestru. Jenže to musím jet vlakem do Glückstadtu a pak ještě přívozem.“

„Poslechni, Mio, je ti jasné, že jsem tě nachytala při krádeži, a nebylo to poprvé. Pokud o tom povím matce, vyletíš.“

Mia několikrát přikývla tak, až jí brada klesla na šáteček.

„Ale já mám jiný nápad.“

Mia vzhlédla.

„Na své výlety mě vezmeš s sebou. Ale ne dnes, na to se

musím připravit. Sotva můžu zavolat na zahradu, že jdu s naší služkou do St. Pauli. Potřebuju nějakou výmluvu.“

Mia byla mazaná. Pochopila, že je zachráněná a co od ní Ida chce. „Chtěla byste něco zažít,“ řekla jen.

„Uzavřeme dohodu o oboustranné mlčenlivosti a ty mi ukážeš Číňany, přístav a všechno ostatní.“

„Co chcete říct panstvu o tom, kam jdete? Jestli se prozradí, že vás беру s sebou, vyletím tím spíš.“

Co řekl příležitostně Carl Christian Bunge? *Musíme udělat bitevní plán, který by se líbil i starému Blücherovi.*

„Důležité je, abys držela jazyk za zuby. Všechno ostatní nech na mně. Mě už něco napadne. A teď si běž za tou svou Ling.“

Mia si otřela poslední drobký dortu z tváře a zmizela. Ida si z karafy nalila limonádu do sklenice na podnosu a čekala, až zapadnou těžké domovní dveře.

Teprve pak se vrátila na zahradu, aby si sedla do stínu a kula plány, které by se líbily i starému polnímu maršálu Blücherovi.